

Data administratie

Onmisbare basis voor effectief data management

Wouter van Aerle

24 maart 2026

Waar dit over gaat

Oude wijn in nieuwe zakken

De Why...

Huib Modderkolk
@huibmodderkolk

De datadietst via GGD-syzoals de reactie zojuist in dJonge. Een aantal punten d

-GGD heeft zelf nog geen i lek

-Ook niet welke systemen CoronIT en HPZone

Translate Tweet

4:00 PM · Jan 26, 2021 · Twitter Web

iBestuur

Markt en Overheid | Partner nieuws

Datagedreven werken prioriteit bij twee derde van financiële instellingen

Finance teams verliezen kostbare tijd aan het corrigeren van data.

-Beeld: Shutterstock

26 februari 2026 • Datagedreven werken, Financier

Volgens 68 procent van de Nederlandse finance professionals speelt datagedreven werken een belangrijke rol in hun organisatie. Dat blijkt uit onderzoek van IT-dienstverlener en specialist in gegevensuitwisseling **SureSync**, onder 224 medewerkers van financiële instellingen. Toch blijkt het niet eenvoudig om data succesvol in te zetten. De grootste uitdagingen zijn datakwaliteit (28%), versnipperde systemen (21%) en het opzetten van gestandaardiseerde methodes (14%).

Datakwaliteit blijkt bottleneck

FOLLOW THE MONEY

ARTIKELN

DOSSIERS

AUTEURS

PODCAST

WOUTER

DIGITALE ZAKEN

Politie gebruikt on

Abonneer nu

nrz
VRIJDAG 12 FEBRUARI 2026

In het nieuws 19

STRAFRECHT

Invloedrijk algoritme reclassering doet al jaren foute voorspellingen

De reclassering gebruikt sinds 2018 een gebrekkig algoritme om het risico op recidive in te schatten.

Camel Driessen
AMSTERDAM

Het algoritme dat de reclassering sinds 2018 aan 43.500 keer per jaar gebruikt om rechters en officieren van justitie te adviseren over de kans op recidive, bevat grote fouten. In een op de vijf gevallen worden verdachten in de verkeerde risicocategorie geplaatst. Meestal leidde dat tot een onterechte lage inschatting van de kans dat ze opnieuw de wet in zouden trappen.

Dat blijkt uit onderzoek van de Inspectie Justitie en Veiligheid, dat doorzichtigheid naar buiten is gebracht. In reactie op het onderzoek kondigde de reclassering aan het gebruik van het algoritme per direct wil te zetten.

De reclassering speelt een cruciale rol in strafzaken en brengt zwaarteigende adviezen uit over recidiverisico's, passende straffen en bijzondere voorwaarden (zoals behouding of toezicht) om herhaling te voorkomen. Het inspectierapport *Beoordeling algoritmegebruik* houdt een aanzienlijke bijdrage aan de monitoring van deze advieskracht van de drie Nederlandse reclasseringseenheden: Reclassering Nederland, het Lager des Heils hooghouding en Reclassering en de Verdelingsreclassering GGD.

Een ongediende werkdag aan het werk (v) een school in Den Bosch. FOTO: SHUTTERSTOCK/AMSTERDAM

[...] 'ernstige psychische problematiek'. Gegevens daarover ontbraken in de Nederlandse dataset [...] terwijl [...] juist een belangrijke voorspeller is"

en who...

RTL

Nieuws

Boulevard

TV

RTL Nieuws

Gabriels leven werd een hel, door een foutje van de overheid: 'Ik ben kapot gemaakt'

Roel Schreinemachers · 31 maart 2024 · Aangepast: 2 april 2024

Een klein foutje van de overheid maakt het leven van Gabriel Malki al jaren tot een hel. Hij stond in het systeem als verdachte van een delict met harddrugs en heeft al jaren een hele reeks overheidsinstanties achter zich aan. Onterecht, maar het valt niet mee zijn naam te zuiveren. Toch lijkt dat nu te lukken.

© RTL Nieuwsd

Gabriel Malki.

Het is een taai gevecht dat nu al vier jaar duurt. "Het heeft heel veel pijn en moeite gekost." Maar Gabriel is vastbesloten om niet op te geven. Eindelijk begint zijn vasthoudendheid nu zijn vruchten af te werpen en gloort er licht aan het einde van de tunnel.

en when...

Motie #21

- 6 weken
- om uit te zoeken waar bepaald soort data wordt gebruikt.

- Kamerdebat van **19 januari 2021** over het rapport 'Ongekend Onrecht' van de Parlementaire Onderzoekingscommissie Kinderopvangtoeslag
- Motie Marijnissen (SP) c.s. om '**voor 1 maart 2021** een voorstel te doen hoe overal binnen overheidsinstellingen vervuilde data, risicomodellen en **het gebruik van nationaliteit** worden opgeruimd'.
- Aangevuld met verzoek Klaver (GroenLinks) c.s. om hierbij niet alleen te kijken naar nationaliteit, maar ook naar **etniciteit** en **geboorteplaats**

Kamerbrief over rapportage uitvoering motie 21

Kamerstuk | 06-07-2022 **18 maanden!**

Minister Yeşilgöz-Zegerius (JenV) stuurt de Tweede Kamer de rapportage over de uitvoering van motie 21 van de Tweede Kamerleden Marijnissen (SP) en Klaver (GroenLinks). De motie richtte zich op afkomstgerelateerde indicatoren in risicomodellen bij processen binnen het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV).

➤ [Kamerbrief over rapportage uitvoering motie 21](#) (PDF | 4 pagina's | 178 kB)

Bijlagen

➤ [Rapport uitvoering motie 21 door het ministerie van Justitie en Veiligheid](#)

Het rapport bevat een inventarisatie en beoordeling van het gebruik van afkomstgerelateerde indicatoren, in het bijzonder in ...

Rapport | 06-07-2022

Gemene deler

Om data te (kunnen) managen
moet je om te beginnen weten om
welke data het gaat
en is inzicht vereist in wat de
eigenschappen van die data zijn.

Dit is geen technologieprobleem – dit is een administratieprobleem

Hoe nu wordt geadministreerd...

Datamodellen

Business glossary &
data definities

Microsoft Purview

Fysieke tabelstructuren

Data eigenaren &
data stewards

Gegevensleverings
overeenkomsten
(GLO's)

Bedrijfsobjecten-
model (BOM)

SharePoint

Datakwaliteitsissue-log

servicenow
AVG Verwerkingsregister

Wat initieel opvalt

Operationele knelpunten

Er valt *veel* te administreren

- Definities
- Rollen en verantwoordelijkheden
- Afspraken
- Data modellen
- ....

Meerdere 'systems-of-records'

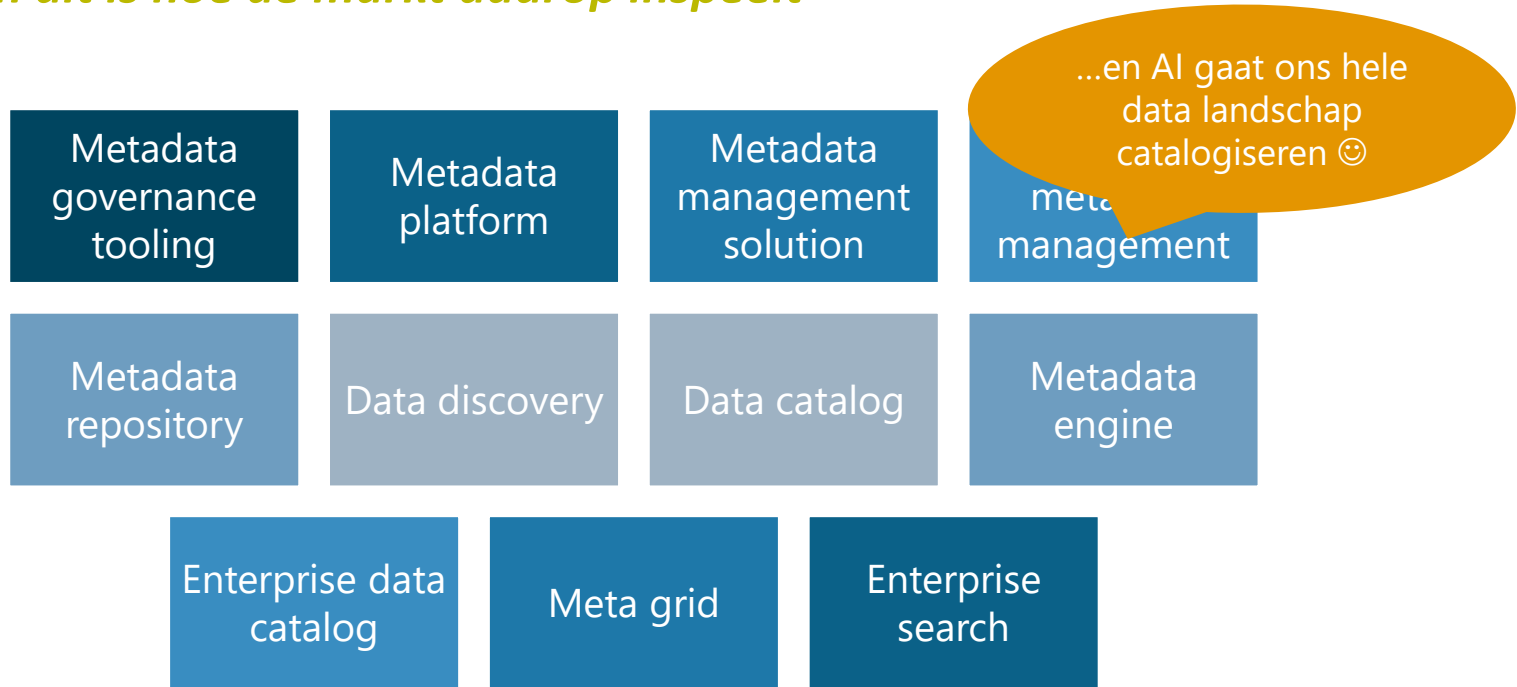
- *Veelheid* aan *verschillende, op zichzelf staande* registratieve oplossingen
- *Formele* en *informele* systemen

Registratie vaak achteraf

- Metadata corvee...

Maar we hebben toch metadata management?

Klopt, en dit is hoe de markt daarop inspeelt

Hoe dit soort technologie wordt toegepast...

is vaak niet voldoende

Technologisch gedreven

- Focus op vervangen losse oplossingen
- Veel tijd en aandacht gaat uit naar technische koppelingen

Te instrumenteel

- Vullen van de repository / data catalog staat centraal
- Niet het beheersen van concrete en specifieke data management-vraagstukken

"Build it and they will come"-misvatting

- Verwachting dat als de metadata er eenmaal is, iedereen het vanzelf gaat gebruiken
- Data Market-place anyone?

Beperkte implementatiescope

- Vaak primair in een analytics / BI / data science omgeving maar minder ter ondersteuning van primaire processen
- (meta)data uit secundaire systemen (data lake, data platform, data warehouse) maar minder uit operationele (bron)systemen

Dit is geen technologieprobleem

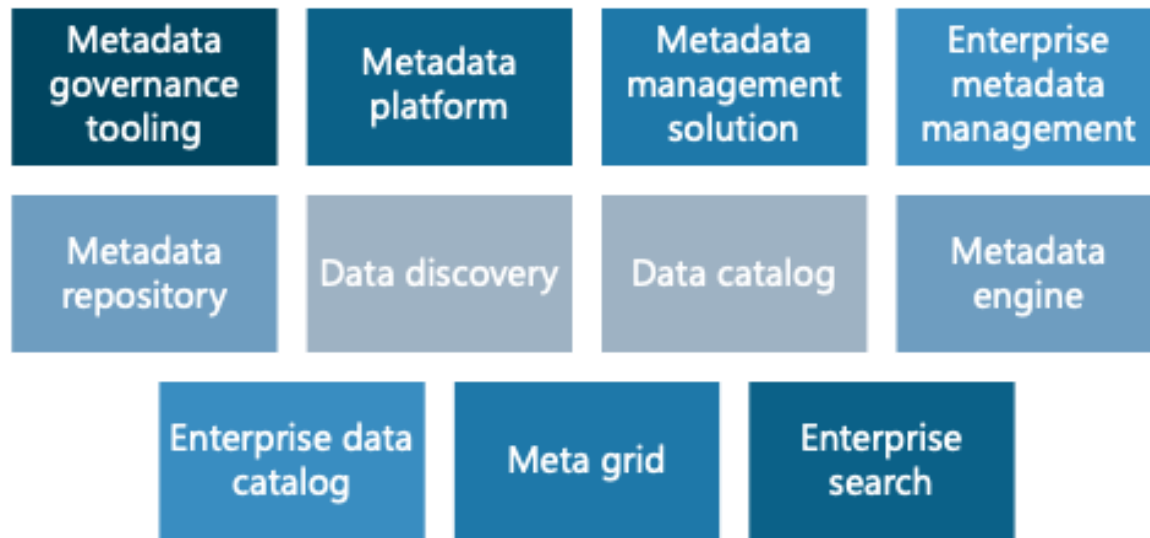
Maar een administratieprobleem

1. Door de **typering** van dit soort problematiek **als metadata management** komt bewust of onbewust de **nadruk** (teveel) te liggen op de **metadata zelf** en de **tools** die deze metadata beheren.
2. Dit leidt af van de **data management-vraagstukken** die we *met* deze metadata willen **beheersen**.
3. En de **aanvullende randvoorwaarden** die nodig zijn om dit mogelijk te maken.

Verbeterde benadering is nodig: *oude wijn in nieuwe zakken*

Data administratie als concept

Taal doet er toe!

In begrijpelijk Nederlands: **Data Administratie**
of **Gegevensboekhouding**

Data management als bedrijfsfunctie

Data als bedrijfsmiddel

"Wat SAP of PeopleSoft Financials is voor een CFO, is een Data Administratie voor de CDO."

Bedrijfsfunctie	Finance	Human Resources (HR)	Data Management
Eindverantwoordelijk	CFO	HR Directeur Directeur PZ	CDO
Plaats in de organisatie (afdeling, bedrijfsonderdeel)	Financiën Finance & Control Bedrijfsvoering	HR Personeelszaken Bedrijfsvoering	CDO Office
Kaderstelling	Accounting Manual P&C cyclus Budgetteringscyclus	HR Charter Functiebouwwerk Loon / salarishuis	Gegevensbeleid
Administratie	Financiële administratie Boekhouding	Personeelsadministratie	Data administratie Gegevensboekhouding
Centrale ondersteuning	Debiteuren / crediteuren Treasury	HR-advies Werving & selectie	Beleidsadvies Beheer data administratie
Decentrale uitvoering	Budgetverantwoordelijkheid Controlling	P-gesprekken Formatie	Data steward Gegevensverantwoordelijkheid

Essentie van boekhouden

***Boekhouding** is een systematische, veelal dagelijkse, en chronologische neerslag van feiten en gedragingen met een financiële impact waarmee ondernemingen, personen en (overheids)instellingen worden geconfronteerd, uitgedrukt in cijfers en meestal bijgehouden in een journaal.*

Metadata

- Systematische neerslag
- Van feiten, gebeurtenissen en eigenschappen met betrekking tot data
- Die binnen een onderneming worden verwerkt en/of gebruikt
- Uitgedrukt in kwalitatieve of kwantitatieve zin
- En vastgelegd in een daartoe ingerichte administratie.

Data administratie

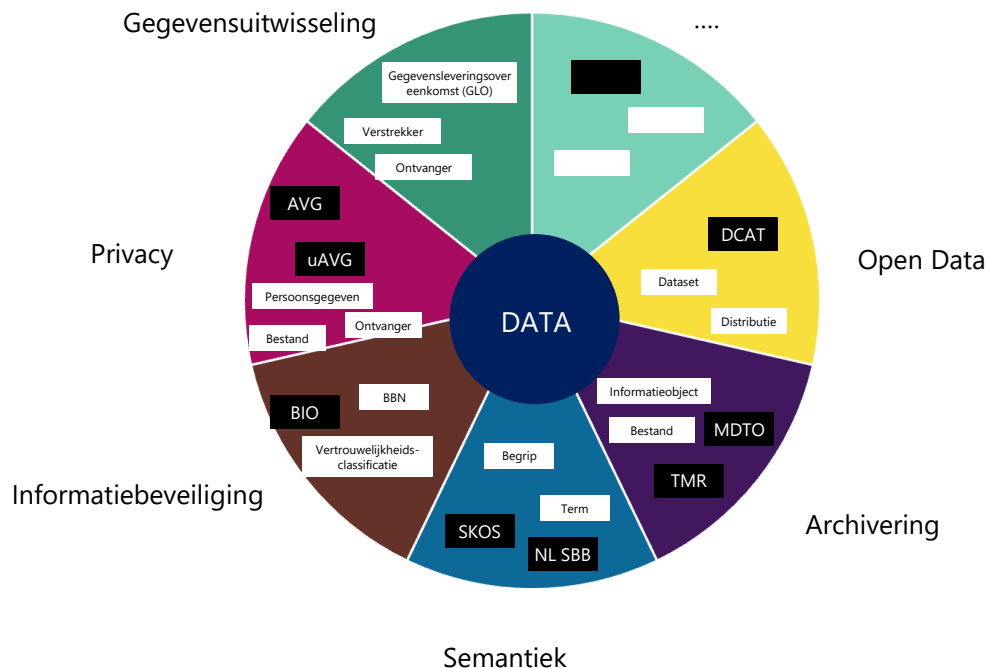
a.k.a. Gegevensboekhouding

is de voorziening
waarin de metadata integraal en consistent ligt opgeslagen
en toegankelijk is voor eenieder
die iets over de gegevenshuishouding wil weten
of vastleggen ten behoeve van beheersing of verantwoording.

Feiten, gebeurtenissen en eigenschappen

En nog veel, veel meer....

- Data eigenaren / -verantwoordelijken
- Data stewards
- Sectorspecifieke wetgeving
- DPIA
- Datamodellen
- AI gebruik
- Datakwaliteit
- Processen
- Applicaties
- OTAP
- ....

Operationele knelpunten

Nader geduid

1. **Feiten, gebeurtenissen en eigenschappen:** begrippenkaders sluiten niet altijd op elkaar aan, kennen verschillende niveaus van abstractie of ontbreken.
2. **Systematische neerslag:** ieder concern (Privacy, Informatiebeveiliging, Archivering etc.) kent zijn eigen systematiek en eigen implementatie. Vaak in de vorm van achteraf vastleggen in plaats van tijdens het ontstaan van de feiten zelf.
3. **Ingerichte administratie:** er bestaat geen integraal, consistent system-of-record. In plaats daarvan losse oplossingen met repositories, Excels, wikipagina's, Sharepoint-lijsten etc.

1. Feiten, gebeurtenissen en eigenschappen

Er is een beschouwijngswijze nodig van de data *zelf*: hoe kunnen we op een **eenduidige en consistente manier communiceren over en refereren aan de data**

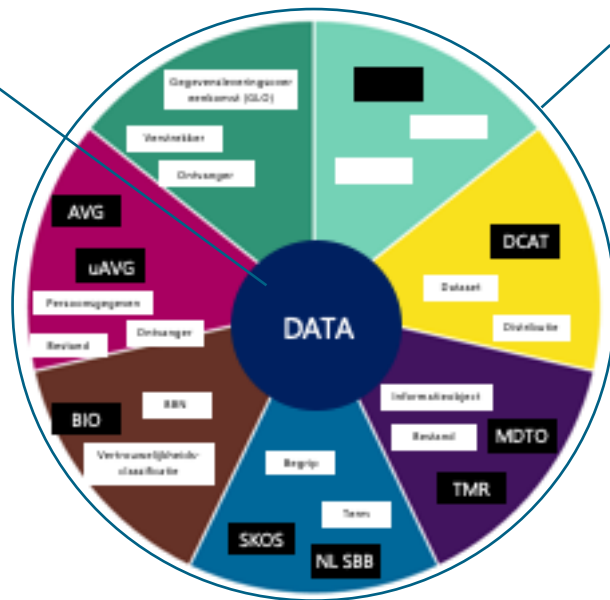
Hiervoor zijn concepten nodig om op zowel **abstract** ('Klanten') niveau als op **concreet niveau** (`tbl.customer.CUSTOMER_ID`) *in samenhang* het data landschap te indexeren.

Data domein

Data set

Data point type

Data asset

Van alle eigenschappen die vastgelegd moeten worden zijn formele specificaties nodig die onderling *consistent, eenduidig en geïntegreerd* zijn.

En daarmee duidelijk maakt en voorschrijft op welk (abstractie)niveau een bepaalde eigenschap wordt vastgelegd.

Metamodel

'Rekeningschema' van de data administratie

De formele specificatie van de feiten, gebeurtenissen en eigenschappen van data (metadata).

Formele specificatie zorgt voor:

- Precieze definities
- Wegnemen van ambiguïteit
- Expliciet maken van eigenschappen

Resulteert in:

- Eenheid van taal
- Eenduidig en consistent referentiekader
- Ontwerp van data administratie

Reikwijdte metamodel verder dan alleen administreren

Taal doet ertoe!

Vormt de taal hoe we over data management communiceren

Gebruik

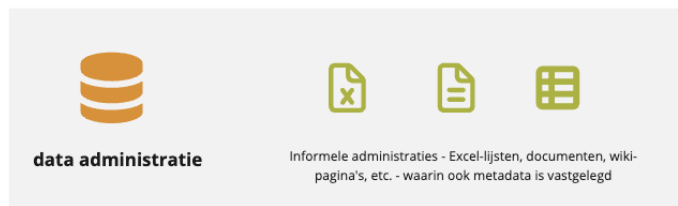
Metamodel en bijbehorende begrippen wordt gebruikt om over data en eigenschappen te communiceren.

Opgeslagen metadata ondersteunt data management-vraagstukken en levert informatie over de data.

'System of record'

De plek(ken) waar metadata is vastgelegd.

Metamodel ondersteunt ook *direct* de communicatie over data en eigenschappen van die data (zonder gebruik van een administratie).

Opzet & inrichting

Definitie van soorten metadata, gespecificeerd in een model en gedefinieerd in een begrippenlijst.

metamodel

begrippen

Metamodel is niet 'gratis'

Vraagt om structureel en systematisch beheer

- Bestaande standaarden niet altijd 1:1 implementeerbaar → vertaling *en inpassing* nodig.
- COTS metamodelen hebben ook beheer nodig...
  - Definities van de gebruikte concepten vaak niet heel sterk of formeel gedefinieerd
  - Beheermogelijkheden om het metamodel aan te passen / uit te breiden: “even een custom attribute toevoegen!”

2. Systematische neerslag

Hoe dit wel kan (en moet) werken

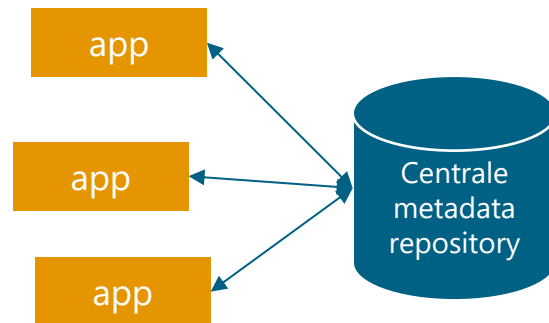
- **Bedenk:** veel metadata wordt al verzameld, alleen niet systematisch en gestructureerd vastgelegd.
- Koppel het administreren van metadata direct aan (repeterende) werkzaamheden waarin deze metadata ontstaat, bijvoorbeeld:
  - Uitvoeren van een DPIA
  - Dev/Ops sprint om nieuwe functionaliteit te ontwikkelen → neem mee in DoD
  - Afsluiten van een contract met een externe data provider
  - Incidentafhandeling & gebruikersvragen
- Organiseer administratieve / registratieve activiteiten expliciet
- Spreek af wie wat (niet) wanneer mag / moet administreren

Boekhoudregels

Organisatie &
processen

3. Ingerichte administratie

Voorziening moet integrale, consistente vastlegging faciliteren

- Meerdere applicaties die metadata vastleggen, beheren en uitwisselen
- Standaard interfaces / koppelvlakken / API's omdat metamodel is gestandaardiseerd

Handreikingen voor implementatie

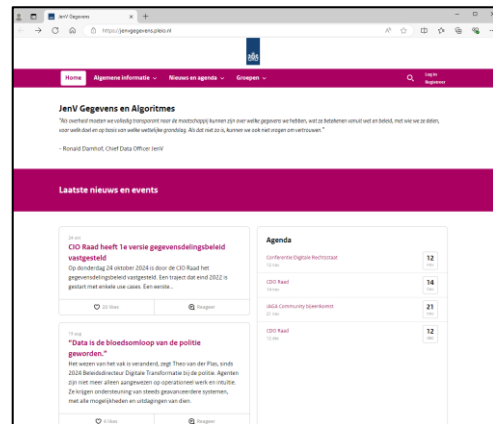
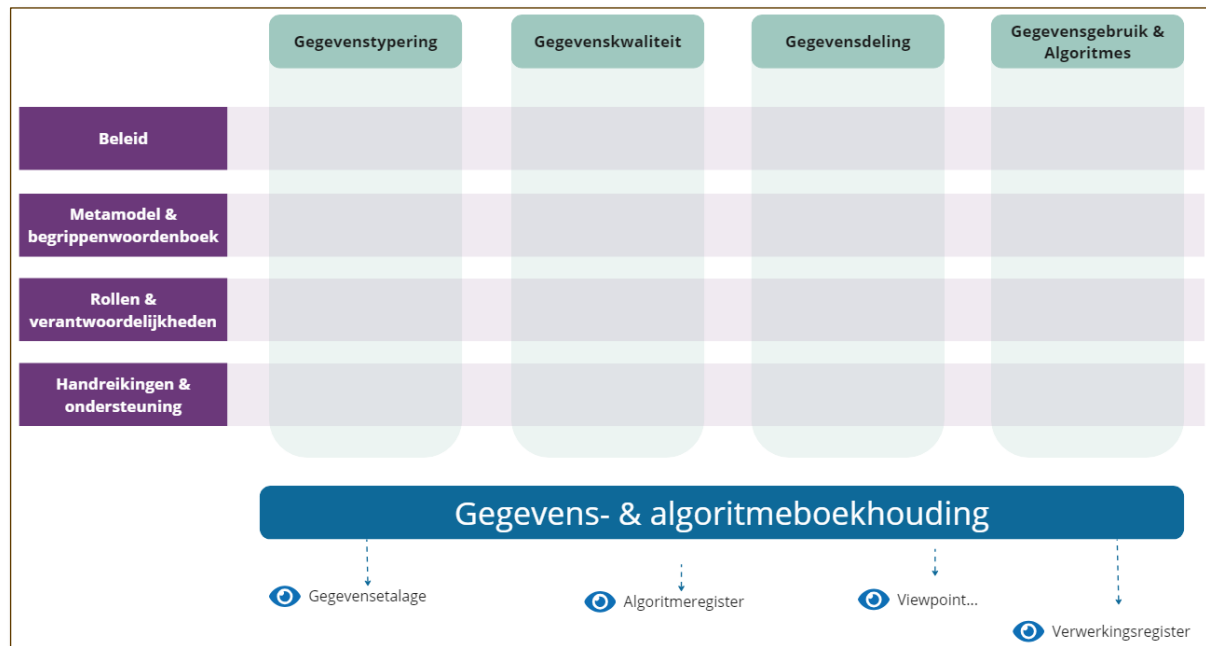
Golden rules

en gebruik AI 😊😊

1. Administreer (alleen dat) wat je wil beheersen
2. Zo abstract als het kan, zo gedetailleerd als het moet
3. Sluit zo naadloos aan bij hoe nu al gewerkt wordt.
4. Wees (technisch) creatief!

Concept in de praktijk

JenV Afsprakenstelsel Gegevens & Algoritmes (JAGA)

jenvgegevens.pleio.nl

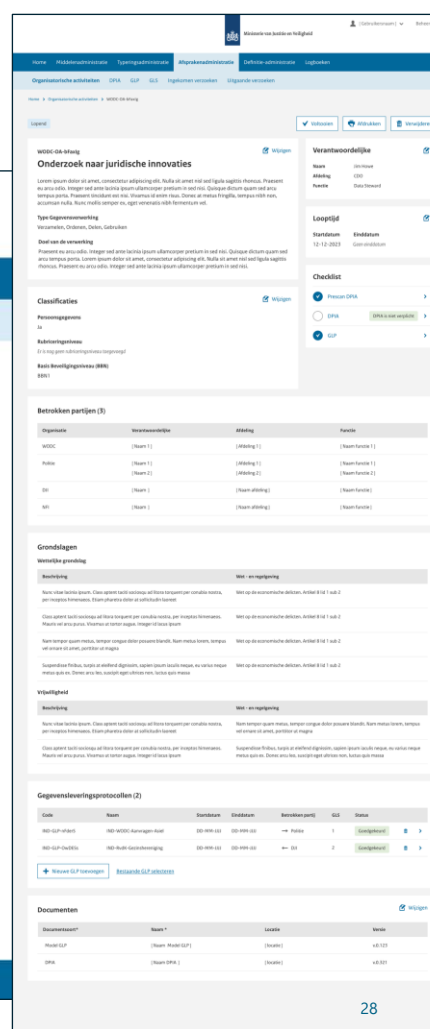
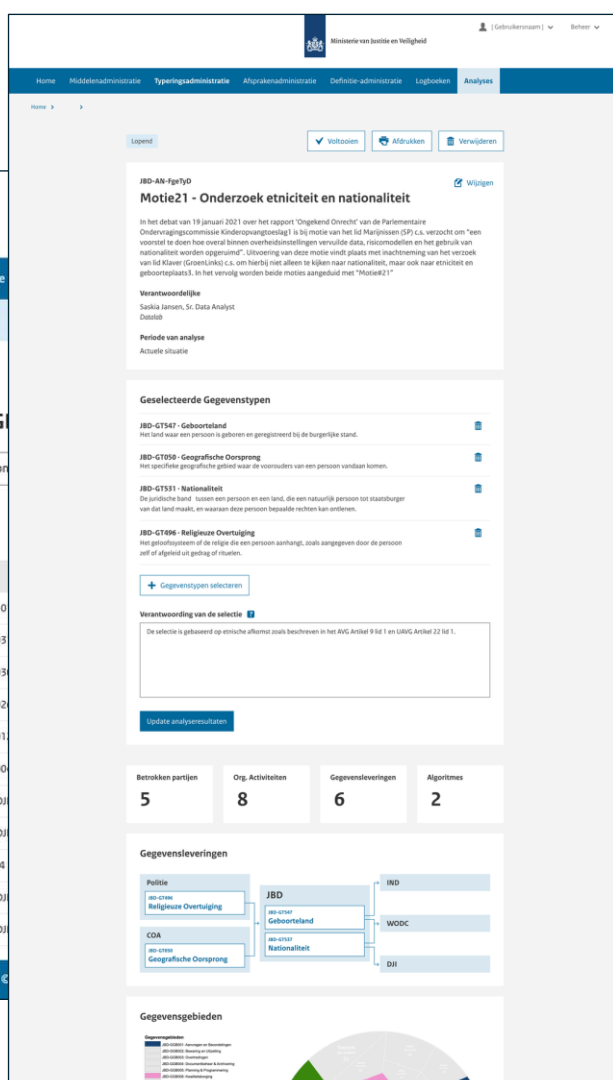
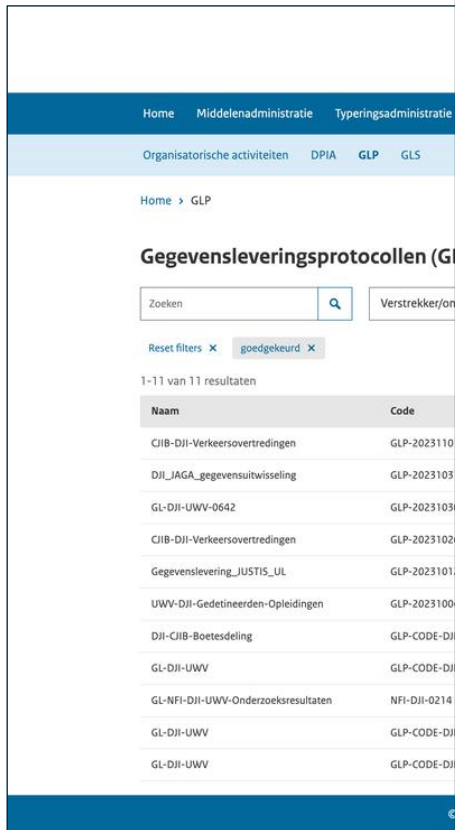
Gegevensboekhouding JenV

Finalist Overheidsinnovatie 2025

"Hoe deze jury naar gegevensbeheer kijkt, is fundamenteel veranderd. Dit is een echte gegevensbeheer-revolutie! Een achterstand van ruim 40 jaar wordt hiermee ingelopen. De jury moedigt de collega's van de Gegevensboekhouding aan om met deze innovatie verder te gaan. De Gegevensboekhouding gaat verder dan een technische innovatie, het is een systeeminnovatie. Een verandering van hoe ambtenaren denken en werken. Als deze innovatie grootschalige toepassing krijgt, kan ze een echte systeemdoorbraak creëren."

Impressie

Vooruitzicht

Ontwikkelingen binnen de overheid

Rijksbrede Gegevensboekhoudstandaard

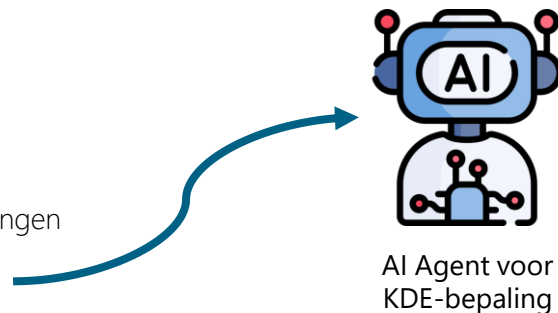
gegrondvest door een Wet Gegevensboekhouding...

á la Comptabiliteitswet | zie ook: <https://achterkantvandeoverheid.nl/avdo>

Vooruitzicht

Mogelijkheden van AI

- **Backlog** in het gevuld krijgen van de data administratie
- AI is een **versneller** om content te creëren en administratieve taken uit handen te nemen:
  - Indexeren van gegevenslandschap
  - Classificeren van data
  - Afleiden van definities
  - Identificeren van persoonsgegevens
  - Valideren van wettelijke grondslagen voor gegevensverwerkingen
  - Bepalen van Kritieke Data Elementen (KDE's)
  - ....
- **MAAR** alle voorgaande randvoorwaarden blijven van kracht!
- En toegang tot eigen, interne content – inclusief data landschap – is nodig.

DANK!

Deltiq
Oud Aa 4b
3621 LB Breukelen
Nederland
www.deltiq.com
info@deltiq.com

